

Asia: VN/1230/2026

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Perheenyhdistämisen odotusaikaa koskeva ehdotus

Esityksen mukaan kaikkien kolmannen maan kansalaisten opiskelijoiden perheenyhdistämisen edellytyksenä olisi yhden vuoden odotusaika. Esitys on ymmärrettävä hallitun maahantulon ja Maahanmuuttoviraston hallinnon keventämisen näkökulmasta.

Sivistysala ry (Sivista) tavoitteena on, että Suomi on parhaiten koulutettujen ihmisten hyvinvoiva, avoin ja vetovoimainen maa, jossa osaamisella ja luovuudella tehdään parempaa maailmaa. Sivista tunnistaa, että kansainvälisten opiskelijoiden lisääntymisen myötä oleskelulupiin ja maahantuloon liittyy haasteita, kuten puutteellinen tietämys suomalaisesta kustannustasosta sekä työmarkkinatilanteesta. Sivistan mielestä on perusteltua ehkäistä tilanteita, joissa opiskelijat ja heidän perheenjäsenensä saapuvat Suomeen epärealististen odotusten tai harhaanjohtavan tiedon varassa. Perheenjäsenten toimeentulohaasteet saattavat heijastua korkeakouluihin (erityisesti ammattikorkeakouluihin) ja muihin oppilaitoksiin lisääntyneenä ohjaustarpeena.

Suomen kilpailukyvyyn ja kestävyyskannalta on tärkeää, että Suomi on houkutteleva kansainvälisille opiskelijoille ja että koulutetut, kansainväliset osaajat myös jäävät Suomen työmarkkinoille opintojensa päätyttyä. Esityksen hyvistä tavoitteista huolimatta Sivista on huolissaan siitä, että hallituksen esitys voi osaltaan heikentää Suomen houkuttelevuutta opiskelu- ja asumismaana. Sivista ehdottaa, että perheen odotusaika lasketaan puoleen vuoteen ylemmän korkeakoulututkinnon opiskelijoiden osalta, mikä edistäisi valmistuvien opiskelijoiden jäämistä Suomeen.

Ulkomaalaislain ja tutkija- ja opiskelijalain soveltamista koskeva ehdotus

Hakemuksiin sovellettaisiin jatkossa ulkomaalaislaissa säädettyä yhdeksän kuukauden enimmäiskäsittelyaikaa (nykyisen n. 3 kk sijaan), mikä on selkiyttävää, mutta voisi viivästyttää opiskelijan tai perheen Suomeen pääsyä. Rajoitukset vaikuttaisivat erityisesti ylempien korkeakoulututkintojen opiskelijoihin. Sivista painottaa, että perheen yhdistämisen yhden vuoden odotusaika ja lisäksi oleskelulupien 9 kk max käsittelyaika saattavat tehdä ylempää korkeakoulututkintoa suorittamaan haluaville esteen Suomeen hakeutumiselle. Ylempään korkeakoulututkintoon hakevat ovat iältään vanhempia ja yleensä jo työelämässä sekä usein perheellisiä, joten he suuntaisivat todennäköisesti muualle. Sivista painottaa, että ylempien tutkintojen suorittamisaika on 1–2 vuotta ja perheen yhdistämisvaiheessa opinnot olisivat lähes ohi, jolloin opiskelijalla olisi kannuste palata perheensä luo. Suomessa asuva perhe sen sijaan todennäköisesti sitouttaisi valmistuneen jäämään Suomen työmarkkinoille. On myös huomattava, että rajoitukset ja pitkät käsittelyajat voivat vähentää EU/ETA-maiden ulkopuolisten opiskelijoiden määrää ja siten myös korkeakoulujen rahoitusta.

Kielitaitoedellytystä koskeva ehdotus

Opiskelijan oleskeluluvan myöntämisen edellytykseksi säädettäisiin opinnoissa vaadittava riittävä kielitaito ja sen osoittaminen. Sivista pitää selvänä sitä, että opiskelijalla tulee olla riittävä kielitaito, joka on edellytys ko. opintojen etenemiselle. Korkeakoulut tarkastavat jo nyt kielitaidon opiskelijavalinnoissaan. Esityksen mukaan (s. 47) hakija toimittaisi korkeakoululta/oppilaitokselta todistuksen kielitaidosta, jotta Maahanmuuttovirasto voisi todeta, että hakija täyttää edellytyksen opinnoissa vaadittavasta kielitaidosta. Sivista painottaa, että hallituksen esitys ei saa tuottaa merkittävää lisätyötä korkeakouluille, mikäli niiltä vaaditaan opiskelijoiden kielitodistusten laatimista Maahanmuuttovirastolle.

Toimeentuloedellytystä koskevaa asetuksenantovaltuutussäännöstä ja sen perusteella säädettävää valtioneuvoston asetusta koskeva ehdotus

Esityksen mukaan opiskelijalla tulee olla riittävä toimeentulo opiskellessaan Suomessa. Toimeentulovaatimuksen euromäärästä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Sivista pitää tätä perusteltuna, sillä toimeentuloedellytyksen tulee olla selkeästi määritelty ja realistinen. Kansainvälisellä opiskelijalla tulee olla todenmukainen käsitys siitä, millaisia kustannuksia Suomessa opiskelu, asuminen ja eläminen aiheuttaa jo ennen maahan saapumista.

Muuta lausuttavaa esityksestä

Viime aikojen lainsäädäntöuudistuksilla (lukuvuosimaksujen täyskatteellisuus) ja tällä esityksellä saattaa olla yhteisvaikutuksena kansainvälisten opiskelijoiden määrän merkittävä väheneminen. Siksi esitysten vaikutuksia korkeakouluille sekä Suomen veto- ja pitovoimalle tulee seurata tarkasti.

Tuovinen Paula
Sivistysala ry